

Postal antiga de Russafa. BIBLIOTECA VALENCIANA

«El cura clandestí». A principis del segle XX fou detés un fals rector a Russafa, acusat d'estafa, estupre i violació. Una dona, anomenada Amparo, l'havia denunciat per haver-li estafat cent pessetes. Anà a la presó, pagà una fiança de mil pessetes i després de ser alliberat, altra dona denuncià que la seua filla havia estat violada per ell.

Pascual, un rector impostor a Russafa

► Pascual Ventura, l'impostor, establí locals de culte a Vila-real, Tales i València ► Fou condemnat a 14 anys, huit mesos i un dia de presó

TAFANERIES
Valencianes

Francesc J. Hernández
DEPARTAMENT DE SOCIOLOGIA
UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Un divendres del mes de gener de 1878, **Francisca Lleó**, coneguda al poble castellonenc de Tales (La Plana Baixa) com «Neleta la Bartola», donà a llum un xiquet que rebé el nom de **Pascual** (més exactament, Eugenio Pascual) i els cognoms **Ventura Lleó**, encara que era conegut com «el bort». Potser el pare del xiquet fou **Francisco Ros**, un home que a principis dels anys 70 del segle XIX havia esdevingut un dels cacics de la província de Castelló i que fou assassinat una nit de febrer del 1882 d'un tret de trabuc i dues ganivetades. Quan morí el seu suposat pare, Pascual comptava quatre anys. Va créixer al poble, freqüentant els oficis religiosos. Quan tenia uns dotze anys d'edat ingressà al convent dels Carmelites Calçats d'Onda, cenobi que estava a uns tres quilòmetres de casa seua. Amb els carmelites d'antiga observança es formà en matèries religioses i mantingué un comportament beatífic. Dos anys i una setmana després de l'ingrés, tornà a Tales.

Molt poc de temps després, quan Pascual comptava uns quin-

Carrer Carles Cervera.

ze anys, la família marxà a Castelló, on el jovenet començà a dedicar-se al comerç de fruites (suposem que taronges) i a assolir una certa fama de sant. Al poc de temps, es traslladà a Vila-real, on instal·là el seu negoci en una mena de capelleta. Hi feia els tractes fins que un enfrontament amb uns borrianencs, també dedicats al comerç de fruites, li féu regressar a Tales. De tornada al seu poble començà a celebrar unes cerimònies religioses a casa de sa mare i a la del seu cunyat, **Vicente Ortells**, conegut al poble com «el Blanc», a les quals ja assistien una dotzena de fidels, com ara les famílies dels veïns del poble **Pascual Pertegás** i **Teresa Ballester**.

Les celebracions començaven a les huit de la nit. En primer lloc,

després de la qual quedava com mort, després de la qual afirmava que havia tingut somnis premonitoris com **Josep**, el fill de **Jacob**, o que havia rebut les claus immaterials de sant **Pere**. Lògicament, els fidels que assistien a les cerimònies o a les visites que organitzava a la Cova Santa d'Altura compensaven generosament els sermons i els trànsits de Pascual. Així començà a enriquir-se i contractà una serventa, anomenada **Carmen Pertegás Miravet**. Quan la dona fou afectada per un tumor, Pascual s'entestà en curar-la amb oli de figues i garrofes. Confiat cada vegada més en els seus poders, va predir que, si els seus veïns no es convertien a la seua religió, l'any 1898 cauria una pluja de foc sobre Tales.

Potser pel fracàs de la seua apocalíptica profecia, Pascual decidí posar terra pel mig. Així arribà a València cap als últims anys del segle XIX, i es posà a viure a Russafa, obrint una mena d'ermita al carrer dedicat al metge **Carles Cervera** (per cert, molt a prop del carrer Clergat). A casa seua, Pascual celebrava eucaristies i cerimònies amb els seus fidels. Probablement, per dissimular el seu passat a Tales, es feia dir Pascual Gómez.

A primeries de 1901, pràcticament coincidint amb el seu vint-i-tresé aniversari, Pascual fou detés i empresonat. Sembla que una dona, anomenada **Amparo**, havia denunciat el fals rector per haver-li estafat cent pessetes. Paradoxalment, fou la premsa anticlerical la que relativitzava els delictes del fals rector, comparant-los amb les pràctiques del clergat ordinari. **Roberto Castrovido**, periodista i, temps després, diputat en sis legislatures, va escriure a «La Unión Republicana» a propòsit de la detenció dels fals rector i els vint duros que havia estafat: «Con bien poco se contenta el cuitado Gómez. Por aquí [a Madrid] hay je-suitas que valiéndose de más reprobables tretas arruinan a

la condesa de Pastrana, estafan a **Federico Rubio**, embaucando a su difunta esposa; merman el capital de condesa o marquesa de Bonros y se apoderan del solar magnífico de una señora y edifican sobre él un palacio para los luses en las calles de Cedaceros y Zorrilla». La premsa també informà que **Blasco Ibáñez** havia participat en algun acte anticlerical. «La Unión Republicana» publicà una carta anònima, probablement d'un sacerdot de La Plana Baixa, amb els detalls biogràfics de l'impostor. Però també els diaris clericals carregaren contra el fals sacerdot. Per exemple, en «La Semana de Igualada» llegim: «Detenido el criminal, el Juzgado comprobó que el Pascual Gómez, que

vestía hábito talar, no es sacerdote, sino "un punto filipino", que se fingía tal para engañar y explotar a los incautos que concurrían a una capilla que él tenía en su casa».

Pascual pogué eixir de la presó després de pagar una fiança de mil pessetes, la qual cosa demostra el benefici econòmic que li havia reportat la seua activitat. Però la detenció i que apareguera a la premsa com «el cura clandestí» animà la presentació de nous càrrecs en contra seua i el desvetllament de delictes encara més greus.

Pocs dies després de ser alliberat, una dona denuncià que la seua filla havia estat violada pel fals rector. El forense ho confirmà i, cap al 22 de juny, Pascual fou detés novament per l'inspector **Gómez Escudero**. Després de prestar declaració i fer un acarament, el jutge decretà el seu ingrés a la presó de Sant Gregori, al carrer de Sant Vicent. Els càrrecs eren d'haver abusat d'un grup de jovenetes, que s'havien reunit en una mena de conventet on se seguia la religió de Pascual. Segons les diverses fonts, entre 12 i 17 jovenetes, que tenien de 12 a 18 anys, havien estat objecte d'abusos. En aquest cas, Pascual ja no pogué alliberar-se amb una fiança.

Davant les jovenetes, el fals rector portava indumentària religiosa, confessava i cantava missa. També seguia amb la seua obsessió pels profetes de l'Antic Testament. Així es presentava com una reencarnació de **Joel** i les engal·lupava amb el precepte evangèlic: «creixeu i multipliqueu-vos».

Un any després, l'1 de juliol de 1902, començà el procés contra Pascual en la secció primera de l'Audiència (que es trobava a l'actual Palau de la Generalitat). Defensà a Pascual l'advocat **Federico Tormo** i sostingué l'acusació pública el tinent fiscal **Millán Díaz** i l'acusació privada el lletrat **Juan Barral Pastor** (del qual ja hem parlat ací perquè defensà els suposats assassins de **Rafael Garau** i el fill de **Joaquín Garcia**, exregidor enverinat, i assessorà la família de **Luisito**, que morí després d'una pallisa d'un escollapi). Aquest advocat pegolí, que arribà temps després a alcalde accidental de València, demanà una condemna de vint-i-huit anys de presó.

Tal i com estava previst, el judici durà tres dies. El dijous 3 de juliol, es dictà sentència. Pascual fou condemnat a catorze anys, huit mesos i un dia de presó pels delictes d'estupre i violació, així com a pagar una «dot» de 2.000 pessetes a una de les jovenetes (tal vegada perquè hauria quedat embarassada). Pascual encara tenia pendent una altra causa per fer-se passar per sacerdot i realitzar pràctiques de culte. Quan es conegué la sentència hi hagueren mostres de satisfacció en el nombrós grup de gent, suposem que de Russafa, que s'havia concentrat a l'Audiència (ara de la Generalitat). Amb la sentència i l'entrada en presó, el rastre del fals rector de Tales desapareix.

TONO GIMÉNEZ

DESDE VALENCIA

(Por telegrama)
(De nuestro correspondiente)
Un falso cura. — A Dios rogando y...
La denuncia
Valencia 22 (8,36 a.) — El cura clandestino Pascual Gómez, ha ingresado en la cárcel.
Este individuo tenía capilla en su misma casa y celebraba misas, ejerciendo además otras funciones religiosas, explotando el fanatismo de las mujeres y falseando los dogmas de la religión cristiana.
Actualmente se le acusa de haber seducido y deshonrado á doce jóvenes muy hermosas, á las que reconocía frecuentemente en sus expuestas prácticas religiosas el precepto evangélico: «creced y multiplicad».
Los médicos forenses han reconocido á las jóvenes seducidas, comprobando que se han cometido con ellas abusos deshonestos.
El falso sacerdote sólo expone á su delito el Santísimo Sacramento, diciendo que era profeta de Israel y que Dios le ordenaba el ayuntamiento carnal.
La denuncia procede de la madre de una de las jóvenes violadas. — Jorge.

Notícia de la detenció del fals rector

► El País, 23/6/1901

els assistents passaven el rosari. Després, Pascual parlava dels profetes de l'Antic Testament (**Elies**, **Eliseu**, **Samuel**, **Amós**, **Ageu**, **Za-**

sarías i **Malaquies**). En tercer lloc, Pascual encetava una meditació, en la qual quedava com mort, després de la qual afirmava que havia tingut somnis premonitoris com **Josep**, el fill de **Jacob**, o que havia rebut les claus immaterials de sant **Pere**. Lògicament, els fidels que assistien a les cerimònies o a les visites que organitzava a la Cova Santa d'Altura compensaven generosament els sermons i els trànsits de Pascual. Així començà a enriquir-se i contractà una serventa, anomenada **Carmen Pertegás Miravet**. Quan la dona fou afectada per un tumor, Pascual s'entestà en curar-la amb oli de figues i garrofes. Confiat cada vegada més en els seus poders, va predir que, si els seus veïns no es convertien a la seua religió, l'any 1898 cauria una pluja de foc sobre Tales.